

Мамонтова Елла Вікторівна

*професор кафедри регіональної політики та публічного адміністрування
ОРІДУ НАДУ при Президентові України, д.політ.н., професор*

КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ НАЛАГОДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ДІАЛОГУ

Аналізується категорія громадського діалогу в контексті питання вдосконалення форм діалогової взаємодії органів публічної влади з громадськістю. Розкривається специфіка консультативно-дорадчої діяльності як складової громадського діалогу. Визначено суб'єкти громадського діалогу та його рівні. Зазначено причини його активізації в Україні. Виявлено потенціал громадських слухань та вивчення громадської думки як форм консультативно-дорадчої діяльності.

Ключові слова: консультативно-дорадча діяльність, громадський діалог.

Mamontova Ella

CONSULTATIVE-DELIBERATIVE ACTIVITY AS A METHOD FOR ESTABLISHING CIVIL DIALOGUE

Category “civil dialogue” in the context of improving forms of dialogue interaction of public authorities and the public is analyzed. The specificity of consultative-deliberative activity as part of civil dialogue is revealed. The subjects of civil dialogue and its levels are identified. The reasons of its activation in Ukraine are determined. The potential of public hearings and public opinion research as a forms of consultative-deliberative activity is revealed.

Keywords: consultative-deliberative activity, civil dialogue.

КОНСУЛЬТАТИВНО-СОВЕЩАТЕЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК ИНСТРУМЕНТ НАЛАЖИВАНИЯ ОБЩЕСТВЕННОГО ДИАЛОГА

Анализируется категория общественного диалога в контексте вопроса совершенствования форм диалогового взаимодействия органов публичной власти с общественностью. Раскрывается специфика консультативно-совещательной деятельности как составляющей общественного диалога. Определены субъекты общественного диалога и его уровни. Указаны причины его активизации в Украине. Выявлен потенциал общественных слушаний и изучения общественного мнения как форм консультативно-совещательной деятельности.

Ключевые слова: консультативно-совещательная деятельность, общественный диалог.

Постановка проблеми. Теоретикам і практикам від політики добре відомо, що одним із індикаторів зрілості демократії виступає громадський діалог. Громадський діалог є найважливішою функціональною характеристикою суспільства. Адже, будучи різновидом діалогу суспільного, він реалізується в усіх формах міжсуб'єктних взаємин і взаємодій як у явній, так і у прихованій формах. У сучасному розумінні діалог є певним аналогом суспільної дипломатії як процедури з переговорів з підсумковою домовленістю. Суспільний діалог – це шлях, що веде від суперечок, розбіжностей та конфліктів через етапи спільного обговорення проблем, зближення позицій і далі – до порозуміння й співпраці учасників комунікації. Не випадково, у політиці діалог перетворюється на норму цивілізованої співпраці та демократичної взаємодії сторін, які можуть бути різними за поглядами та функціонально-структурними характеристиками, але визнають право на існування інших, альтернативних поглядів, думок, переконань, цінностей. Можна сказати, що міра цивілізованості соціуму багато в чому визначається тим, наскільки діалог між громадянським суспільством і державою є відкритим

і рівноправним. Враховуючи те, що на теперішній час в Україні сформувалася реальна плюралістична модель політичного життя, відбулася помітна політична та ідеологічна структуризація суспільства, викристалізувалися певні елементи нової соціальної структури та громадянського суспільства, закладено важливі підвалини реальної демократії, значно зростає роль діалогових практик у процесах державного управління. Це актуалізує дослідження форм, механізмів та процедур громадського діалогу, застосування яких спроможне підвищити ефективність державного управління в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Категорія діалогу не є новою для соціального знання. На теоретико-методологічному рівні діалогічну природу людини та суспільства було концептуалізовано у філософії діалогу (М. Бахтін, М. Бубер, Б. Вальдфельс, Ф. Ебнер, Е. Левінас, Г. Марсель, О. Розеншток-Хюссі, Ф. Розенцвейг та ін.). Діалог як культурну взаємодію представлено в роботах таких авторів, як Ч. Аксельрод, А. Ахієзер, В. Біблер, П. Вермес, С. Гуревич, М. Л. Даймонд, М. Каган, Г. Померанц, М. Фрідман та ін. Як різновид соціальної дії діалог класифікується у працях М. Вебера, Г. Гадамера, Г. Лассуелла, Дж. Мілля, Дж. Рітцера та ін. Діалогова проблематика активно вивчається у межах інтегративного підходу до розуміння соціальної структури суспільства, що розглядається у працях Ю. Габермаса, Е. Гідденса, Дж. Кіна, Дж. Когена, Н. Лумана, Т. Парсонса, Н. Смелзера, А. Тойнбі, О. Тоффлера, Т. де Шардена та ін. Аналіз соціальних та психологічних аспектів діалогової взаємодії залежно від форм політичного устрою представлено в роботах Ф. Боркенау, В. Бочелюка, Р. Даля, А. Інкелеса, Р. Левенталя, Дж. Талмона, Е. Фромма, С. Хантінгтона, Т. Хомуленко та ін.

Однак виокремлення категорії громадського діалогу як різновиду більш ємного явища суспільного діалогу відбулося у межах політичної теорії та науки державного управління. Так, теоретичні напрацювання з державного управління, які слугують фундаментальною основою для вивчення громадського діалогу як форми взаємодії органів публічної влади та громадськості, представлено у працях таких вітчизняних науковців, як

В. Авер'янов, Г. Атаманчук, З. Балабаєва, В. Бакуменко, М. Головатий, В. Горбатенко, А. Дегтяр, В. Дзюндзюк, Н. Драгомирецька, М. Іжа, В. Князєв, В. Корженко, О. Коротич, О. Крюков, О. Крутий, Ю. Куц, В. Малиновський, В. Мамонова, Г. Одінцева, В. Олуйко, О. Поважний, О. Радченко, С. Серьогін, В. Токовенко, Ю. Сурмін, В. Цветков та ін. І хоча на науково-методичному рівні існує низка конструктивних розробок взаємодії суб'єктів діяльності у вирішенні певних прикладних проблем у державному управлінні, втім необхідно констатувати відсутність єдиного концептуального підходу щодо визначення сутності громадського діалогу та специфіки його форм як складових комунікативних практик влади. Все це вводить питання вдосконалення форм діалогової взаємодії органів публічної влади з громадськістю у коло актуальних проблем вітчизняної науки державного управління.

Мета статті полягає у розкритті специфіки консультативно-дорадчої діяльності як складової громадського діалогу.

Виклад осново матеріалу дослідження. Громадський діалог – це один із різновидів діалогу, спрямований на запобігання громадського розколу та поглиблення взаєморозуміння, поліпшення взаємодії і побудови конструктивного співробітництва між різними шарами суспільства. Такий діалог є безперервним комунікативним процесом, що постійно розвивається і удосконалюється, і до якого залучені як представники всіх рівнів влади, так і пересічні громадяни, як роботодавці, так і наймані працівники. Багатосторонній і всеосяжний характер громадського діалогу полягає в об'єктивній необхідності формування в суспільстві і в державі атмосфери довіри, відкритості, готовності до включення в інституціоналізовану систему обміну інформацією.

Загалом діалог у суспільстві можна визначити як інтерсуб'єктивний спосіб публічного вираження соціально-політичних поглядів, думок, суджень та оцінок суб'єктів комунікації, за допомогою чого досягається розуміння та згода між учасниками дискурсу. В ідеальному випадку учасниками мають бути всі зацікавлені сторони, які причетні до обговорюваного предмету або

проблеми. Це: 1) ті, від кого залежить прийняття рішень з даної проблеми; 2) ті, хто може заблокувати ці рішення; 3) ті, на чьому житті позначаються прийняті рішення з обговорюваної проблеми [1, с. 101].

Діалог може проводитися в різних форматах, між різними групами і аудиторіями, мати різні теми і свої проблеми. Громадський діалог, як прийнято його називати в сучасній західноєвропейській традиції – це процес реальної дискурсивної взаємодії, коли люди не тільки говорять, але ще й слухають один одного, намагаючись зрозуміти проблеми та предмети стурбованості іншої сторони.

Діалог у суспільстві реалізується на різних рівнях. На мікрорівні відбувається індивідуальне спілкування. Комунікативна взаємодія соціальних груп, громадських організацій здійснюється на макрорівні. Мегарівень є площиною, де реалізується процес суспільного діалогу загалом як форми динамічної стабілізації суспільно-політичної системи. Але на будь-якому рівні метою діалогу є з'ясування точок зору, досягнення згоди з обговорюваних питань, об'єднання спільних зусиль, а головне – здійснення узгоджених дій. Ключ до вирішення проблеми суспільної довіри лежить у площині формування дієвих механізмів діалогової системи комунікацій державної влади та інституціоналізації громадянського суспільства.

Необхідність діалогу між державою та суспільством зумовлена визнанням сутності державної влади як такої, що є легітимною та належить народові. Відповідно до статті 3 Конституції України, «державна відповідає перед людиною за свою діяльність» [2]. Відтак демократичні органи влади зобов'язані звітувати перед громадянами. Своєю чергою, поінформованість громадян позначається на їх свідомій участі в державному управлінні загалом, а дії влади будуть успішними, якщо їх підтримуватиме народ.

Велику роль у процесі налагодження діалогу влади та громадськості відіграє активність всіх учасників комунікацій та готовність, бажання і здатність сторін взаємодіяти, спираючись на принципи взаємної відповідальності з одного боку, та прагнення до самостійного вирішення

проблем, з іншого. Важливим у цьому є як зміцнення інститутів громадської ініціативи, так і роль неурядових організацій, громадянського суспільства загалом. Обов'язок органів влади залучати громадськість до обговорення нагальних питань суспільного розвитку полягає не в інформуванні, але в обґрунтуванні, пояснюванні, пропонуванні альтернатив їх вирішення. Визначальним у цьому зв'язку є формування загального контексту, в якому люди можуть критично оцінювати події та переглядати свої переконання. В ідеалі суспільство здатне саме визначати та оцінювати власні потреби, співвідносити їх як на індивідуальному, так і на колективному рівнях, переглядати установки та стереотипи, що заважають розвитку держави та особистості, мобілізувати себе для досягнення пріоритетних для суспільства цілей.

Принциповим для налагодження постійного діалогу з громадськістю на паритетних началах є забезпечення відкритості й прозорості процесів прийняття рішень, діяльності владних структур і громадських організацій. Прозорість і відкритість – це умови ефективності взаємодії [3, с. 265]. Адже прозора відкрита влада належним чином забезпечує діалог з громадськістю на всіх етапах прийняття рішень та постійний доступ до інформації про діяльність органів державної влади та її посадових осіб відповідно до норм чинного законодавства. Належна поінформованість сприяє свідомій участі громадян у процесі прийняття рішень, надає можливості для обґрунтованої відповіді та раціонального впливу громадськості на державні рішення. Взаємодія відкриває унікальні можливості знаходження оптимальних шляхів для розв'язання наявних проблем.

У царині управлінської практики одним із найпоширеніших і широко вживаних сьогодні є підхід, сформульований в 2001 році Організацією з економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), згідно з яким виокремлюють три основні рівні налагодження взаємодії влади з громадськістю: інформування (1), консультування (2) та активна участь громадян та їх об'єднань у формуванні публічної політики (3) [4, с. 32].

Традиційною формою комунікативних практик влади є інформування громадськості. Втім, не менш дієвим інструментом налагодження діалогу між публічною владою та громадськістю є консультативно-дорадча діяльність та активна участь громадян та їх об'єднань у формуванні публічної політики. Природно, що в умовах незавершеності демократичних перетворень в Україні, саме у даній площині триває пошук нових форм взаємодії органів публічного адміністрування з громадянським суспільством, наявні різні спроби налагодження системи взаємоінформування влади та населення, намагання забезпечити сталий зворотній зв'язок між інститутами влади та громадянами у рамках формування культури державно-громадського управління. Відповідно до цього, з'являються окремі намагання використовувати механізми та інструментарій електронної демократії на центральному та місцевому рівнях державного управління, запровадження механізмів громадської експертизи, інші сучасні діалогові форми політичної комунікації.

Активізація даних діалогових практик в останні часи зумовлена низкою чинників, серед яких найважливішими є такі. По-перше, саме недержавні громадські організації як учасники комунікації здатні забезпечувати постійний вплив громадськості на діяльність органів публічної влади. Цей вплив охоплює такі етапи прийняття управлінських рішень, як формування порядку денного діяльності органу публічної влади з урахуванням пропозицій та запитів громадськості, внесення альтернативних проектів рішення, організації їх фахового та публічного обговорення, прийняття рішень, організація забезпечення їх виконання з можливістю делегування певних функцій громадським організаціям, здійснення моніторингу якості процесу їх реалізації, визначення проміжних і кінцевих результатів управлінських дій та рішень з можливістю подальшої корекції раніше ухвалених рішень чи прийняттям нових [5]. По-друге, систематична взаємодія активних громадських організацій із органами публічного адміністрування утворює постійну й різнобічну комунікацію між владою та громадянами, забезпечує такий дефіцитний в умовах нашої країни сталий зворотній зв'язок, а через його налагоджені канали

й отримання управлінцями своєчасних реакцій суспільства на дії або бездіяльність влади, що становить важливий стимул її вдосконалення.

За роки незалежності публічна влада накопичила цінний, водночас як позитивний, так і негативний досвід співпраці із структурами громадянського суспільства, виробила певні механізми та форми взаємодії з недержавними організаціями та активними громадянами. Прагнення скорегувати ситуацію у бік зміцнення неформального діалогу між державою і громадянами як дієвого інструменту демократизації політичної системи України знайшло чітко віддзеркалилися у вітчизняному нормотворчому процесі.

Так, у Законі України «Про місцеві державні адміністрації» (1999) за головами місцевих державних адміністрацій були закріплені повноваження утворювати консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи, служби та комісії, члени яких мають виконувати свої функції на громадських засадах (стаття 39). Метою таких утворень визначено сприяння здійсненню повноважень керівників місцевих державних адміністрацій. Останні визначають їх завдання, функції та персональний склад [6].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів від 11 грудня 1999 р. «Про затвердження Типового регламенту місцевої державної адміністрації» для узгодженого розгляду питань, що належать до компетенції місцевої держадміністрації, обговорення найважливіших напрямів її діяльності може утворюватися колегія місцевої держадміністрації у складі голови місцевої держадміністрації, його заступників, керівника апарату та керівників структурних підрозділів місцевої держадміністрації. За згодою до складу колегії можуть входити не тільки керівники територіальних органів центральних органів виконавчої влади та посадові особи органів місцевого самоврядування, але й представники громадських організацій, підприємств, установ та організацій за їх пропозицією [7].

Найбільш наочно місце та роль таких утворень у комунікативних процесах у сфері публічного адміністрування представлено у Законі України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської

діяльності» (2003) [8]. Зокрема, консультативно-дорадчі органи, що створені при органах державної влади та органах місцевого самоврядування і представляють інтереси громадян та суб'єктів господарювання, мають право подавати до регуляторних органів пропозиції про необхідність підготовки проектів регуляторних актів, а також про необхідність їх перегляду; брати участь у розробці проектів регуляторних актів; подавати зауваження та пропозиції щодо оприлюднених проектів регуляторних актів, брати участь у відкритих обговореннях питань, пов'язаних із регуляторною діяльністю тощо.

З метою подолання формалізації у сфері громадського діалогу та закріплення тенденції активізації громадянського суспільства в організаційно-правовій площині в листопаді 2010 р. Кабінет Міністрів України прийняв Постанову «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [9]. Постановою встановлюється порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики. Головною метою таких консультацій є залучення громадян до участі в управлінні державними справами, надання можливості для їх вільного доступу до інформації про діяльність органів публічної влади, а також забезпечення гласності, відкритості та прозорості діяльності зазначених органів.

Такі консультації проводяться з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави, регіону та територіальної одиниці, реалізації та захисту прав і свобод громадян, задоволення їх політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів. Під час прийняття остаточного рішення результати проведення консультацій з громадськістю повинні бути обов'язково враховані органом влади, який його приймає. Упорядкування даної процедури відбувається через складання та утвердження орієнтованого плану проведення консультацій з громадськістю з урахуванням основних завдань, визначених Державною програмою економічного і соціального розвитку України, Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, планом

законопроектних робіт та іншими документами, а також результатів проведення попередніх консультацій із громадськістю.

Поряд з цим інститути громадянського суспільства можуть ініціювати проведення консультацій із громадськістю з питань, не включених до орієнтовного плану, шляхом подання відповідних пропозицій безпосередньо до органу виконавчої влади. У разі коли пропозиція щодо проведення консультацій із громадськістю з одного питання надійшла не менше ніж від трьох інститутів громадянського суспільства, які діють на відповідній території, такі консультації проводяться обов'язково. Консультації із громадськістю організовує і проводить орган влади, який є головним розробником проекту нормативно-правового акта або готує пропозиції щодо реалізації державної політики у відповідній сфері державного і суспільного життя. Важливо, щоб проведення консультацій із громадськістю відбувалося за умов активної співпраці зі ЗМІ.

Світовий досвід налагодження державно-громадського діалогу напрацював дві основні форми консультацій із громадськістю – безпосередню та опосередковану. Перша втілилася у процедурі громадського обговорення (а), друга – у вивченні громадської думки (б).

Публічне громадське обговорення як форма консультацій із громадськістю обов'язково проводиться щодо проектів нормативно-правових актів, що мають важливе суспільне значення і стосуються конституційних прав, свобод, інтересів і обов'язків громадян, а також актів, якими передбачається надання пільг чи встановлення обмежень для суб'єктів господарювання та інститутів громадянського суспільства, здійснення повноважень місцевого самоврядування, делегованих органам виконавчої влади відповідними радами; проектів регуляторних актів. В обов'язковому порядку громадське обговорення відбувається навколо проектів державних і регіональних програм економічного, соціального і культурного розвитку, рішень стосовно стану їх виконання. Підлягають громадському обговоренню також звіти головних розпорядників бюджетних коштів про їх витрачання за минулий рік. Публічне громадське

обговорення може поводитися як у публічному режимі, так і шляхом електронних консультацій за використанням офіційного веб-сайту органу публічної влади.

Безпосередні форми консультацій із громадськістю (публічного громадського обговорення) представлені також традиційними комунікативними заходами, до яких належать конференції, форуми, громадські слухання, засідання за круглим столом, збори, зустрічі з громадськістю. За результатами публічного громадського обговорення органи публічної влади готують звіт, який доводиться до відома громадськості шляхом оприлюднення на своєму офіційному веб-сайті та не пізніше, ніж через два тижні після його закінчення.

Як вважає О. Гребенюк, консультування має проводитись за умов чітко поставлених завдань, адекватного (об'єктивного, повного) інформування громадськості, обізнаності сторін (учасників консультування) щодо головних проблем та мети, системного аналізу всіх зауважень і пропозицій та належного ресурсного забезпечення [10, с. 229]. Важливим є чітке визначення процедур проведення консультування, з урахуванням часу, необхідного для підготовки та підведення підсумків. В ідеалі всі сторони повинні мати можливість ініціювати консультації та впливати на сам процес консультування. Інформація про політику взаємодії влади з громадськістю, наявні процеси, про можливість участі у консультаціях та їх результати має бути легко доступною. Участь у консультуванні має бути добровільною.

Отже, процес консультування має бути принципово прозорим і відкритим. Позиції всіх основних заінтересованих сторін мають бути розглянуті та задокументовані. Слід забезпечити послідовність і систематичність консультування. Але головною вимогою повинно бути обов'язкове врахування результатів консультування, незалежно від очікувань, під час ухвалення управлінських рішень.

Поряд із безпосередніми формами консультацій із громадськістю, про які йшлося вище, не менш важливим для налагодження ефективних комунікацій між органами публічної влади та громадськістю є постійне вивчення

громадської думки. Вивчення громадської думки як опосередкована форма консультацій із громадськістю здійснюється шляхом: 1) проведення соціологічних досліджень та спостережень (опитування, анкетування, контент-аналіз інформаційних матеріалів, фокус-групи тощо); 2) створення телефонних «гарячих ліній»; 3) проведення моніторингу коментарів, відгуків, інтерв'ю, інших матеріалів у друкованих та електронних ЗМІ для визначення позиції різних соціальних груп населення та заінтересованих сторін; 4) опрацювання та узагальнення висловлених у зверненнях громадян пропозицій та зауважень із питання, що потребує вивчення громадської думки.

Процедура вивчення громадської думки органом публічної влади складається з етапів визначення потреби в її вивченні з окремого актуального питання (1); окреслення питань, з яких проводиться вивчення громадської думки, альтернативних пропозицій щодо їх вирішення (2); встановлення термінів, форм і методів вивчення громадської думки (3); залучення на конкурсній основі дослідницьких організацій, фахівців, експертів, громадських організацій, які проводитимуть вивчення громадської думки на договірній основі (4); визначення ступеню репрезентативності соціальних груп населення та заінтересованих сторін, які досліджуються (5); отримання підсумкової інформації про вивчення громадської думки та їх узагальнення (6); забезпечення врахування громадської думки під час прийняття органом влади остаточного рішення з питань, що потребували вивчення громадської думки (7); оприлюднення в обов'язковому порядку на офіційному веб-сайті органу влади та в інший прийнятний спосіб результатів вивчення громадської думки (8).

Додамо також, що у вивченні громадської думки активну участь повинні брати й представницькі органи влади. Зокрема закон України «Про статус депутатів місцевих рад» (2002) містить положення, згідно з яким депутати зобов'язані вивчати громадську думку, потреби територіальної громади та інформувати про них раду та її органи, а також брати безпосередню участь у вирішенні проблем виборців (стаття 10) [11]. Однак, зауважимо, що із

зазначеного Закону впливає тільки одна форма дослідження депутатами громадської думки – шляхом проведення прийомів виборців, розгляду їх звернень та пропозицій [12 с. 53]. Брати участь в організації вивчення громадської думки, потреб територіальної громади, інформувати про них депутата відповідної місцевої ради та вносити пропозиції щодо шляхів їх вирішення за дорученням депутата місцевої ради може його помічник.

Важливим механізмом налагодження взаємозв'язку влади і громади є також доручення виборців. Відповідно до статті 17 вищезазначеного закону, доручення виборців повинні враховуватися при розробці планів і програм економічного та соціального розвитку відповідної території, місцевих економічних програм, складанні бюджету, а також при підготовці рішень з інших питань [11].

Незважаючи на різноманітність форм реалізації процесу консультативної комунікації між публічною владою та населенням, основними засадами консультацій із громадськістю є: відповідність рішення, що пропонується; компетентна організація (розгляд процесу підготовки та проведення, заохочення залучення громадськості, використання адекватних технологій / методик; адекватна підготовка консультантів тощо); представлення усіх ключових груп інтересів; зв'язок результату консультування і прийняття рішення; оцінка загальної ефективності консультування (врахування шляхів отримання інформації та відповіді громадськості; планування вдосконалення майбутніх консультацій та раціонального використання ресурсів); чіткість мети, завдань (потрібно знати, чому і для чого проводиться консультування) [13, с. 129].

Згідно зі світовою практикою, у бюджеті органу влади мають бути передбачені окремою статтею видатки на забезпечення консультування. Важливо визначити контрольний орган, що здійснює наглядові функції за проведенням консультування. Необхідно розуміти, що консультування сприяють вдосконаленню процесів прийняття рішень, їх відкритості,

забезпеченню того, що позиції всіх заінтересованих сторін враховані, та знайдено оптимальне рішення для розв'язання наявних проблем.

У країнах ЄС, членства в якому прагне Україна, жодне вагоме рішення не приймається без попередніх консультацій із «заінтересованими сторонами» і громадою. Консультативно-дорадча діяльність є обов'язковим елементом культури врядування («управлінської поведінки») органів влади в Європейському Союзі. Враховуючи те, що Україна оголосила курс на європейську інтеграцію та посадові особи декларують готовність працювати над досягненням європейських стандартів по всіх напрямках, громадські організації можуть посилатися на усталену практику країн ЄС і Європейської Комісії ЄС, аби спонукати українські органи влади на всіх рівнях до впровадження механізмів залучення груп інтересів до діалогу.

Висновки. Активізація в Україні консультативно-дорадчої діяльності як різновиду діалогових практик суспільно-владної взаємодії останнім часом зумовлена низкою чинників, серед яких найважливішими є: підвищення ролі недержавних громадських організацій як агентів впливу громадськості на діяльність органів публічної влади та необхідність утворення зворотного зв'язку між владою та громадянами через налагодження системи постійної й різнобічної комунікації. Все це є свідченням становлення в Україні культури державно-громадського управління.

Незважаючи на різноманітність форм консультативно-дорадчої діяльності як інструменту налагодження громадського діалогу, її основними засадами повинні бути: 1) відповідність проблемі, що пропонується до розв'язання; 2) компетентна організація; 3) представлення усіх ключових груп інтересів; 4) зв'язок результату консультативно-дорадчої діяльності і прийняття рішення; 5) оцінка загальної ефективності консультування; 6) чіткість мети та завдань. Саме за таких умов консультативно-дорадча діяльність із набору формалізованих процедур перетвориться на дієвий інструмент вирішення нагальних соціальних проблем та сприятиме налагодженню громадського діалогу, результатом чого стане послаблення наявного напруження в

суспільстві та підвищення рівня довіри громадян до інститутів державної влади.

Література.

1. Крутій О. Діалогічне підґрунтя громадянського суспільства як умова ефективного місцевого самоврядування / О. Крутій // Політико-управлінський потенціал органів місцевого самоврядування міста : монографія / В. Лісничий, В. Наконечний, В. Шумілін [та ін.]; за заг. ред. проф. В. Лісничого. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2007. – С. 93–114.

2. Конституція України від 28.06.1996. Поточна редакція від 02.03.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

3. Балабаєва З. Суб'єкти демократичного врядування: регіональний рівень / З. Балабаєва // Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації : матеріали щоріч. міжнар. наук.-практ. конф., 31 жовт. 2007 р. – У 2-х томах. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2007. Т. 1. – 2007. – 442 с. – С. 264–266.

4. Холдар Д. Роль участі громадськості у виробленні та реалізації політики: посібник з участі громадськості / Проект «Голос громадськості» Міжнародний центр перспективних досліджень; за ред Д. Холдар, О. Захарченко, – К. : Дизайн-студія «Медіа», 2002. – 150 с.

5. Круглашов А. Громадські Ради як комунікатор між владою та організованою громадськістю: регіональний досвід і потенціал розвитку / А. Круглашов // Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва». – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dif.org.ua/ua/commentaries/expert_opinion/anatoliikruglashov/grtencial-rozvitku.htm#_ftn7.

6. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – №

20-21. – Ст. 190 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.

7. Про затвердження Типового регламенту місцевої державної адміністрації»: Постанова КМ України від 11 грудня 1999 р. № 2263 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2263-99-%D0%BF>.

8. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 9. – Ст. 79 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.

9. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова КМ України від 03. 11. 2010 № 996 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.

10. Гребенюк О. Розподіл повноважень між рівнями влади державної регіональної політики / О. Гребенюк // Державне управління та місцеве самоврядування: Тези VIII Міжнар. наук. конфер., 27–28 березня 2008 року. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2008. – С. 88–93.

11. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11.07.2002 № 93-IV. - Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2002.– № 40. – Ст. 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93-15>.

12. Ткачук А. Влада і громада: співпраця влади і громадськості у вирішенні місцевих проблем / А. Ткачук, В. Артеменко, Р. Рукомеда. – К. : [Ін-т громад сусп.-ва], 2004 – 88 с.

13. Нижник Н. Державне управління в Україні : організаційно-правові засади : навч. посіб. / Н. Нижник, С. Дубенко, В. Мельниченко [та ін.]; за заг. ред. проф. Н. Нижник. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 164 с.